

Treth y Cyngor ac Ardrethi Annomestig 2018/19

Eglurhad o Dreth y Cyngor ac Ardrethi Annomestig a gwybodaeth ychwanegol gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf.

Mae'r daflen yma'n ffurfio rhan o hysbysiad hawlio statudol ac mae hi ar gael mewn sawl diwyg ar gais.

Cynnwys

Gwybodaeth Gefndirol	3
Sut caiff cyllideb y Cyngor ei hariannu?	4
Cymharu gwariant net amcangyfrifedig 2017/18 a 2018/19	6
Gwybodaeth Ariannol Arall	7
Prif Breseptau a Phreseptau Cyngorau Cymuned 2018/19	8
Treth y Cyngor – Gwybodaeth Gyffredinol	9
Treth y Cyngor – Gostyngiadau, Rhyddhad ac Eithriadau	10
Sut i dalu, gweld manylion eich cyfrif a rhoi gwybod inni am unrhyw newid yn eich amgylchiadau	11
Eich Bil Ardrethi Annomestig	12

1 Gwybodaeth Gefndirol

Yn ôl y gyfraith, rhaid i'r Cyngor ddarparu gwybodaeth i chi ar gynlluniau gwario'r Cyngor a bil Treth y Cyngor. Yn y gorffennol, roedd rhaid i'r Cyngor gynnwys yr wybodaeth yma ar eich bil Treth y Cyngor. Bydd eich bil Treth y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2018/19 yn dangos yr hyn y mae'n rhaid i chi ei dalu a faint o arian y bydd yr holl sefydliadau isod yn ei gael:

A) Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf

B) Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gyfer De Cymru

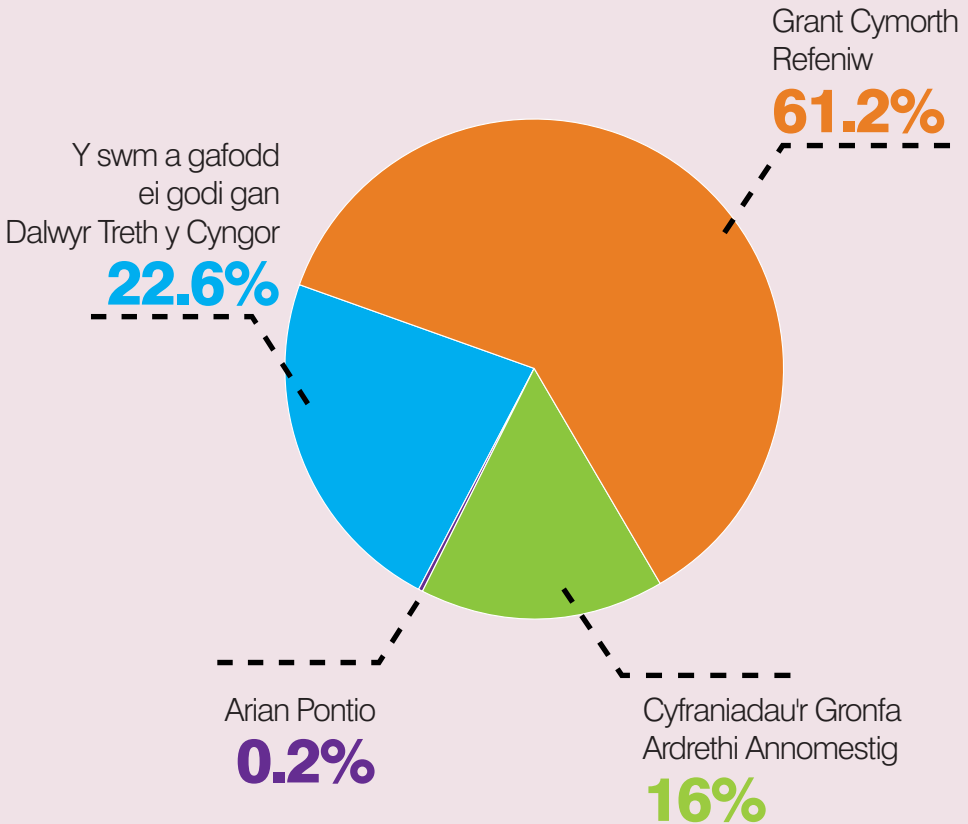
C) Eich Cyngor Cymuned (os yw'n berthnasol)

Mae incwm o ran Treth y Cyngor yn cyfrannu at y gwaith o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor, yn ogystal â'r gwasanaethau hynny a gaiff eu darparu gan sefydliadau cyswllt, megis Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gyfer De Cymru (sydd ddim yn casglu Treth y Cyngor yn uniongyrchol).

Dim ond un ffordd o ariannu Llywodraeth Leol ydy Treth y Cyngor. Mae mathau eraill o incwm yn cynnwys Grantiau Canolog gan y Llywodraeth, megis y Grant Cymorth Refeniw a chyfraniadau gan y Gronfa Ardrethi Annomestig (cyfraddau a gaiff eu talu gan fusnesau lleol). Dim ond 23% o gyllideb y Cyngor a gaiff ei ariannu gan y sawl sy'n talu Treth y Cyngor.

2

Sut caiff cyllideb y Cyngor ei hariannu?

£M

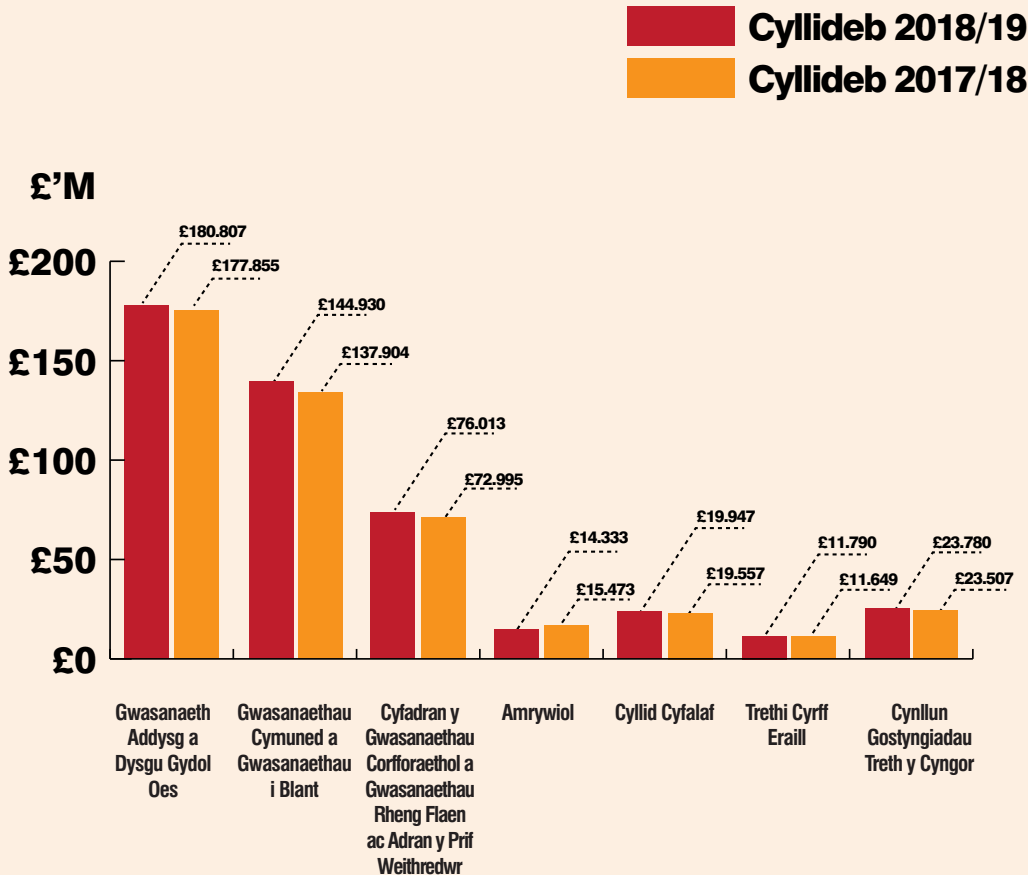
Grant Cymorth Refeniw	£288.556
Cyfraniadau'r Gronfa Ardrethi Annomestig	£75.620
Arian Pontio	£1.022
Cyfanswm a godwyd gan Dalwyr Treth y Cyngor	£106.402

Mae'r Fwrdeistref Sirol wedi cymeradwyo cyllideb net o £471.600 miliwn ar gyfer 2018/19.

Mae nifer o wasanaethau'n cael eu cynnal trwy hyn, gan gynnwys:

- Addysg (meithrin, cynradd ac uwchradd)
- Gwasanaethau i blant
- Priffyrdd
- Gwasanaethau trafnidiaeth
- Cynllunio ar gyfer argyfwng
- Safonau masnachu
- Gwasanaethau i bobl ifainc
- Gwasanaethau tân
- Gwasanaethau Hamdden
- Gwasanaethau Gofal y Strydoedd
- Gofal Cymdeithasol i Oedolion

Cymharu gwariant net amcangyfrifedig 2017/18 a 2018/19

Gwybodaeth Ariannol Arall

Setliad Ariannol Llywodraeth Leol:

Yn ôl asesiad gan Lywodraeth Cymru o'r hyn y mae angen i'r Cyngor ei wario ar wasanaethau, sef yr Asesiad o Wariant Safonol, rhaid gwario £455.015 miliwn.

Buddsoddi Cyfalaf:

Mae rhaglen fuddsoddi cyfalaf gwerth £180.248 miliwn wedi'i gynllunio ar gyfer y 3 blynedd rhwng 18/19 a 20/21

Arian wrth gefn:

Refeniw wrth gefn – y tyb yw mai dros £10 miliwn fydd y balans gweithiol ar 31 Mawrth 2019.

Crynodeb o Gyllideb Refeniw

	Cyllideb 2017/18 £Miliwn	Cyllideb 2018/19 £Miliwn
Gwasanaeth Addysg a Dysgu Gydol Oes	£177.855	£180.807
Gwasanaethau Cymuned a Gwasanaethau i Blant	£137.904	£144.930
Cyfadran y Gwasanaethau Corfforaethol a Gwasanaethau Rheng Flaen ac Adran y Prif Weithredwr	£72.995	£76.013
Amrywiol	£15.473	£14.333
Cyllid Cyfalaf	£19.557	£19.947
Trethi Cyrff Eraill	£11.649	£11.790
Cynllun Gostyngiadau Treth y Cyngor	£23.507	£23.780
Cyfansymiau	£458.940	£471.600

Prif Breseptau a Phreseptau Cynghorau Cymuned 2018/19

Presept 2017/18 (£)	Treth y Cyngor Band D 2017/18 (£)	Corff Preseptio/ Cyngor Cymuned	Presept 2018/19 (£)	Treth y Cyngor Band D 2018/19 (£)
£16,363,562.00	£218.24	Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd ar gyfer De Cymru	£17,670,092.00	£233.52
£50,000.00	£50.26	Y Gilfach-goch	£40,000.00	£39.99
£57,200.00	£35.76	Hirwaun	£57,200.00	£35.59
£160,875.75	£55.51	Llanharan	£184,356.81	£61.56
£91,567.00	£60.00	Llanhari	£103,012.80	£66.00
£213,525.04	£38.00	Llantrisant	£212,359.20	£40.00
£232,791.42	£38.00	Llanilltud Faerdref	£253,195.05	£38.76
£111,000.00	£32.07	Pont-y-clun	£113,410.00	£32.58
£611,533.00	£60.65	Pontypridd	£676,147.00	£66.01
£14,000.00	£51.01	Y Rhigos	£14,500.00	£53.01
£35,500.00	£25.26	Ffynnon Taf	£36,283.57	£25.89
£214,332.79	£56.75	Tonyrefail	£225,049.43	£58.44
£36,513.11	£26.36	Ynys-y-bŵl a Choed-y-Cwm	£40,164.42	£28.48

Treth y Cyngor - Gwybodaeth Gyffredinol

Bob mis Mawrth, mae'r Cyngor yn llunio biliau Treth y Cyngor newydd ar gyfer mwy na 100,000 eiddo yn Rhondda Cynon Taf. Er mwyn helpu i ateb unrhyw ymholiadau sydd gyda chi ynglŷn â'ch bil a materion eraill, mae'r Cyngor wedi llunio rhestr o gwestiynau cyffredin. Mae modd ei gweld hi yma:

www.rctcbc.gov.uk/ynglynathrethycyngor

Pe hoffech chi gopi caled o'r llyfryn yma, mae modd i chi wneud cais (gofynnwch am y Canllaw Defnyddiol) drwy:

Ysgrifennu at yr Uwchadran Gwasanaethau Ariannol, Treth y Cyngor, Tŷ Bronwydd, Y Porth, Rhondda Cynon Taf, CF39 9DL

E-bostio: refeniw@rctcbc.gov.uk

Bydd swm y dreth rydych chi'n ei thalu yn dibynnu ar ba fand y mae eich cartref ynddo, ac ym mha ardal mae eich cartref.

Mae eich cartref wedi'i ddynodi i un o blith naw o fandiau, a hynny yn ddibynnol ar ei werth ar y farchnad ar 1 Ebrill 2003.

Mae lefelau Treth y Cyngor mewn rhai ardaloedd yn Rhondda Cynon Taf yn wahanol i'r lefelau yng ngweddill y Fwrdeistref Sirol. Mae hyn am eu bod nhw'n ardaloedd sydd â Chyngor Cymuned, sy'n gosod presept (tâl) ar fil Treth y Cyngor. Mae modd gweld y preseptau yma ar eich bil Treth y Cyngor.

Mae modd gweld rhestr lawn o'r taliadau Treth y Cyngor ar gyfer pob cymuned yn Rhondda Cynon Taf yma:

www.rctcbc.gov.uk/faintywfynhrethycyngor

Treth y Cyngor – Gostyngiadau, Rhyddhad ac Eithriadau

Gostyngiadau, Rhyddhad ac Eithriadau o ran Treth y Cyngor

Efallai y byddwch chi'n talu llai na'r swm rydych chi'n atebol i'w dalu oherwydd gostyngiadau neu fudd-dal rydych chi'n gymwys i'w cael. Os ydyn nhw'n berthnasol, byddan nhw i'w gweld ar eich bil. Mae'r wybodaeth am sut i hawlio gostyngiadau ar gael yn:

www.rctcbc.gov.uk/gostyngiadauaceithriadau

Rhyddhad i'r sawl sy'n Gadael Gofal

O 1 Ebrill 2018, penderfynodd y Cyngor gyflwyno rhyddhad treth y cyngor o 100% i bobl ifanc (rhwng 18 a 25 oed) sydd wedi gadael gofal, a hynny yn rhinwedd ei swydd fel Rhiant Corfforaethol. Mae'r holl wybodaeth am y cynllun, gan gynnwys pwy sy'n gymwys, ar gael yn www.rctcbc.gov.uk/gostyngiadauaceithriadau/gadaelgofal

Eiddo sydd wedi bod yn wag am gyfnod hir

Mae'r Cyngor wedi adolygu ei bwerau disgresiwn mewn perthynas ag eiddo sydd wedi bod yn wag am gyfnod hir. O 1 Ebrill 2018, bydd eiddo sydd wedi bod yn wag am chwe mis neu hwy, ac sydd heb eu heithrio o fod yn destun treth y cyngor am reswm arall, ddim yn derbyn gostyngiad o 50% yn nhref y cyngor. Bydd yr eiddo yma wedyn yn gymwys i dalu 100% o dreth y cyngor.

Sut i dalu, gweld manylion eich cyfrif a rhoi gwybod inni am unrhyw newid yn eich amgylchiadau

Sut i dalu

Sefydlu Debyd Uniongyrchol: www.rctcbc.gov.uk/debyduniongyrchol

Ewch ar-lein: www.rctcbc.gov.uk/talu

Ffoniwch y llinell daliadau awtomatig bob awr o'r dydd: **01443 425000**

Talwch eich bil mewn swyddfa bost neu siop bapurau sy'n arddangos arwydd 'Payzone'

Fy Nghyfrif

Mae modd i chi weld eich cyfrif Treth y Cyngor, ardrethi busnes neu fudd-daliadau ar-lein yn www.rctcbc.gov.uk/egyfrif. Mae modd i chi ddewis derbyn biliau drwy e-bost, gweld cyfriflen lawn o'ch cyfrif, rhestr o'ch taliadau a manylion unrhyw ostyngiadau neu eithriadau, yn ogystal â gweld erbyn pryd y mae angen i chi dalu'ch rhandaliadau.

Hunan-wasanaeth

Ffordd gyflym, hawdd a diogel o roi gwybod i ni os byddwch chi'n symud tŷ, newid eich enw, hawlio gostyngiad person sengl neu drefnu debyd uniongyrchol - ewch i www.rctcbc.gov.uk/egyfrif

Eich Bil Ardrethi Annomestig

Mae'r wybodaeth isod yn egluro rhai o'r termau a fydd, o bosibl, yn cael eu defnyddio ar hysbysiad ardrethi annomestig ac mewn unrhyw wybodaeth atodol. Mae modd cael rhagor o wybodaeth am atebolrwydd o ran ardrethi annomestig gan awdurdodau bilio.

Ardrethi Annomestig

Caiff yr ardrethi annomestig a gaiff eu casglu gan yr awdurdodau bilio eu talu i mewn i gronfa ganolog ar gyfer Cymru, a'u dyrannu i gynghorau sirol a chynghorau bwrdeistref sirol yn ogystal â chomisiynwyr yr heddlu a throseddau. Mae eich cyngor a'ch comisiynydd yr heddlu a throseddau'n defnyddio eu rhandaliadau nhw o'r incwm sydd wedi'i ddyrannu, ynghyd â'r incwm gan dalwyr treth y cyngor, y grant cymorth refeniw gan Weinidogion Cymru a symiau penodol eraill o arian i dalu am y gwasanaethau maen nhw'n eu darparu. Mae modd cael rhagor o wybodaeth am y system ardrethi annomestig, gan gynnwys pa gymorth sydd ar gael drwy fynd ar <https://businesswales.gov.wales/cy/>

Gwerth Ardrethol

Fel arfer, caiff gwerth ardrethol eiddo annomestig ei bennu gan swyddog gwerthuso annibynnol o Asiantaeth y Swyddfa Werthuso sy'n Asiantaeth Weithredol ar ran gwasanaeth Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (HMRC). Mae'r swyddog yn llunio rhestr lawn o werth ardrethol yr holl eiddo annomestig yng Nghymru. Mae copi o'r rhestr yma ar y wefan, sef www.gov.uk/government/organisations/valuation-office-agency. Fel arfer caiff gwerth eiddo annomestig ei ailystyried bob 5 mlynedd. O 1 Ebrill 2017, bydd gwerth ardrethol eiddo yn cynrychioli ei werth ar y farchnad rentu ar 1 Ebrill 2015.

Ar gyfer eiddo cyfansawdd sy'n rhannol ddomestig ac yn rhannol annomestig, bydd y gwerth ardrethol yn berthnasol i'r rhan annomestig yn unig. Mae gwerth yr holl eiddo sy'n destun talu ardrethi i'ch awdurdod lleol yn y rhestr ardrethi lleol. Mae modd gweld copi o'r rhestr yma yn Asiantaeth y Swyddfa Brisió, Tŷ Rhodfa, Heol Tŷ Glas, Llanisien, Caerdydd, CF14 5GR neu yn Swyddfeydd y Cyngor.

Ail-werthuso

Caiff yr holl werthoedd ardrethol eu hailasesu drwy ailwerthusiad cyffredinol er mwyn sicrhau bod y cyfraddau a gaiff eu talu gan unrhyw dalwr yn adlewyrchu'r newidiadau yng ngwerth eu heiddo, mewn perthynas ag eraill, dros amser. Mae hyn yn helpu i sicrhau bod y system ardrethol yn deg drwy ddiweddarau'r gwerthusiadau yn unol â'r newidiadau yn y farchnad. Daeth y rhestr ardrethol gyfredol i rym ar 1 Ebrill 2017, ac mae'n seiliedig ar y gwerthoedd a gafodd eu nodi ar 1 Ebrill 2015.

Yn ystod y flwyddyn pan gaiff ailwerthusiad ei gynnal, caiff y lluosydd ei ddiwygio er mwyn cwmpasu'r newidiadau cyffredinol i'r gwerth ardrethol yn ei gyfanrwydd a sicrhau bod yr ailwerthusiad ddim yn codi arian ychwanegol.

Newid yn y Gwerth Ardrethol

O dan rai amgylchiadau, mae modd i'r sawl sy'n talu'r ardrethi (yn ogystal ag unigolion penodol eraill sy'n gysylltiedig â'r eiddo) wneud cais i newid gwerth yr eiddo. Os dydy'r sawl sy'n talu'r ardrethi a'r swyddog gwerthuso ddim yn cytuno ar y gwerthusiad o fewn 3 mis o'r cais, bydd y swyddog gwerthuso'n cyfeirio'r mater at Dribiwnlys Prisio Cymru. Mae modd cael rhagor o wybodaeth am sut i wneud cais i newid gwerth ardrethol o'r swyddfeydd prisio.

Lluosydd Ardrethu Annomestig Cenedlaethol

Dyma'r ardrethi a gaiff eu defnyddio i luosi'r gwerth ardrethol er mwyn cael y bil gwerth ardrethol blynyddol ar gyfer yr eiddo. Caiff y lluosydd ei bennu bob blwyddyn gan Weinidogion Cymru ac mae'n gyson ar gyfer pob ardal yng Nghymru. Does dim modd i'r swm yma gynyddu mwy na chyfradd y cynnydd yn y mynegai prisiau defnyddwyr ac eithrio mewn blwyddyn ail-werthuso.

Cynigion ac Apeliadau

Mae'r wybodaeth ynglŷn â'r amgylchiadau pan fo modd gwneud cais am newid gwerth ardrethol, yn ogystal â'r wybodaeth am sut i wneud hynny ar gael o'r swyddfa brisio sydd wedi'i henwi uchod. Mae modd cael rhagor o wybodaeth am drefniadau'r apêl gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf neu Asiantaeth y Swyddfa Brisio. Mae Tribiwnlys Prisio Cymru yn darparu gwasanaeth apelio annibynnol am ddim sy'n ymdrin ag apeliadau am Ardrethi Annomestig a Threth y Cyngor. Mae modd cael gafael ar y manylion cyswllt yma <http://www.valuation-tribunals-wales.org.uk/cy/cartref.html>

Ardrethi eiddo gwag

Mae'n bosibl y bydd gofyn i berchnogion eiddo annomestig gwag dalu ardrethi eiddo gwag, sef 100% o'r pris arferol. Mae gofyn iddyn nhw wneud hyn os yw'r eiddo wedi bod yn wag am 3 mis neu, yn achos rhai eiddo diwydiannol, os yw'r eiddo wedi bod yn wag am 6 mis. Mae rhai mathau o eiddo wedi'u heithrio o ardrethi eiddo gwag.

Cymorth elusennol a dewisol

Mae hawl gan elusennau a chlybiau chwaraeon amatur gael rhyddhad o 80% ar ardrethi ar gyfer unrhyw eiddo annomestig os, -

- (a) yn achos elusennau, yw'r eiddo yn cael ei ddefnyddio yn gyfan gwbl neu'n bennaf at ddibenion elusennol; neu
- (b) yn achos clwb, yw'r clwb wedi'i gofrestru gyda Chyllid a Thollau ei Mawrhydi.

Mae gan awdurdodau bilio'r disgrisiwn i ddileu'r 20% sy'n weddill, naill ai yn gyfan gwbl neu'n rhannol, ar gyfer eiddo o'r fath. Hefyd, mae modd i'r awdurdod roi rhyddhad mewn perthynas ag eiddo sy'n cael ei ddefnyddio gan sefydliadau penodol sydd ddim er elw. Pe hoffech chi ragor o wybodaeth am y clybiau yma, anfonwch lythyr i HM Revenue and Customs, Sports Club Unit, St John's House, Merton Road, Liverpool, L75 1BB. (Y wefan yw <http://www.hmrc.gov.uk>).

Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach

Mae Gorchymyn Ardrethu Annomestig (Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach) (Cymru) 2017 yn galluogi busnesau bach i hawlio rhyddhad o ran ardrethi busnes.

Mae'r rheoliadau newydd yn dod i rym o 1 Ebrill 2018.

Byddan nhw'n cyfyngu ar nifer yr eiddo sy'n gymwys i gael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach, a dim ond dau fusnes ym mhob ardal Cyngor fydd yn gallu ei hawlio. Bydd hyn yn cyfyngu ar y rhyddhad y mae busnesau mwy a chadwyni cenedlaethol yn ei gael o dan y Cynllun yma.

O dan Erthygl 4 y rheoliadau, os oes rhaid i dalwr ardrethi dalu ardrethi busnes am fwy na dau eiddo sydd wedi'u dangos yn y rhestr Ardrethi Annomestig lleol, sy'n bodloni'r amodau ardrethol, rhaid i'r talwr roi gwybod i'r Cyngor am yr eiddo yma cyn gynted ag y bo modd.

Y talwr ardrethi sy'n gyfrifol am roi gwybod i'r Cyngor os yw e'n cael Rhyddhad Ardrethi i Fusnesau Bach fwy na dwywaith mewn perthynas ag unrhyw eiddo mae e'n gyfrifol am dalu ardrethi busnes ar ei gyfer.

Yn ogystal â hynny, mae darpariaethau newydd ar gyfer safleoedd gofal plant, ac mae'r trothwy uchaf o ran ardrethi rhyddhad ar gyfer darparwyr gofal plant wedi cynyddu o £12,000 i £20,500 y gwerth ardrethol.

Mae'r holl fanylion am y cynllun newydd, gan gynnwys meini prawf cymhwysedd, yr eithriadau, gofynion y drefn a'r rhyddhad ardrethi perthnasol ar gael yn:

<https://www.rctcbc.gov.uk/CY/Business/BusinessRates/Businessratesreliefand reductions.aspx>

Rhyddhad ardrethi pontio

Mae'r Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Symiau a Godir) (Cymru) 2016 (2) yn galluogi busnesau bach i gael rhyddhad pontio os ydyn nhw'n cael eu heffeithio gan ail-werthuso hereditamentau sy'n cael eu rhoi ar waith o 1 Ebrill 2017. Mae modd cael gafael ar yr holl fanylion, gan gynnwys y meini prawf cymhwysedd, yr eithriadau, gofynion y drefn, a'r rhyddhad ardrethi perthnasol gan y Cyngor.

Cymorth gan y wladwriaeth

Mae modd i ryddhad o ran talu ardrethi annomestig gael ei ystyried yn gymorth gan y wladwriaeth. Mae hyn yn gyfreithlon os caiff e ei ddarparu yn unol â Rheoliad y Comisiwn (UE) rhif 1407/2013 ynglŷn â chymorth de minimis. Mae'r rheoliad cymorth de minimis yn galluogi pob achos i dderbyn hyd at €200,000 o gymorth de minimis dros dair blynedd barhaus. Os ydych chi'n derbyn, neu wedi derbyn, cymorth de minimis a gafodd ei roi yn ystod y flwyddyn bresennol neu dros y ddwy flwyddyn ddiwethaf (a hynny gan unrhyw ffynhonnell), dylech chi roi gwybod i'r awdurdod bilio yn syth gan nodi manylion y cymorth rydych chi'n ei gael.